

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/83/2024
Identifikačné číslo spisu:	8621201142
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8621201142.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Slovenská sporiteľňa, a. s., Bratislava, Tomášiková 48, IČO: 00 151 653, zastúpeného advokátskou kanceláriou Roman Kvasnica a partneri, s. r. o., Piešťany, Žilinská cesta 130, IČO: 36 866 598, proti žalovanej T. V., rod. F., narodenej XX. Z. XXXX, A., A. XX, zastúpenej advokátom JUDr. Danielom Tarbajom, Stropkov, Zámocká 525/285, IČO: 53 450 345, o zaplatenie 21.022,11 eura s príslušenstvom, vedenom (pôvodne na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. SK-3Csp/67/2021), súčasne na Okresnom súde Bardejov sp. zn. SK-3Csp/67/2021, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 13. decembra 2023 č. k. 11NcC/7/2023-273, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Svidník (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 1. augusta 2023 č. k. SK-3Csp/67/2021-229 žalobu zamietol (výrok I.), ako predčasnú z dôvodu, že záväzok žalovanej z úveru (pri zohľadnení jeho bezúročnosti a bezpoplatkovosti) bol ku dňu rozhodovania súdu splatený v celom rozsahu -žalovaná zaplatila istinu 7.125,11 eura; a určil neprijateľnosť zmluvných podmienok (výrok II. - VI.) a zaviazal žalobcu povinnosťou nahradiť žalovanej trovy konania v rozsahu 100 %. Protí rozsudku podal odvolanie žalobca, navrhujúc jeho zrušenie a vrátenie vecí na ďalšie konanie. Podaním zo dňa 16. augusta 2023 žalobca vzal podanú žalobu späť, bez uvedenia dôvodu. Navrhol konanie zastaviť a stranám náhradu trov konania nepriznať. Na podanom odvolaní žalobca netrval. K späťvzatiu doložil žalobca aj písomný súhlas žalovanej zo dňa 14. augusta 2023 so späťvzatím, s úradne overeným podpisom.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) uznesením z 13. decembra 2023 č. k. 11NcC/7/2023-273 pripustil späťvzatie žaloby, zrušil rozsudok Okresného súdu Bardejov (pôvodne Okresný súd Svidník), č. k. SK-3Csp/67/2021-229 zo dňa 1. augusta 2023 a konanie zastavil (výrok I.); stranám sporu náhradu trov konania nepriznal (výrok II.). Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca

v konaní uplatnil svoje dispozičné právo vo vzťahu k podanej žalobe a po rozhodnutí súdu prvej inštancie pristúpil k jej späťvzatiu. Procesné následky predvídané § 370 ods. 1, 2 CSP mohla žalovaná zvrátiť, ak by so späťvzatím nesúhlasila. Keďže žalovaná dňa 14. augusta 2023 vyjadrila svoj písomný súhlas so späťvzatím na základe dohody so žalobcom a výslovne navrhla zastavenie konania, odvolací súd držiak sa dikcie ustanovenia § 370 ods. 1, 2 CSP späťvzatie žaloby pripustil, zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a konanie zastavil. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 256 ods. 1 CSP. Odvolací súd mal z obsahu spisu za to, že žalobca späťvzatím žaloby procesne zaviniť zastavenie konania. Vo svojom podaní zo dňa 6. júna 2023 neuviedol žiaden dôvod, z ktorého by bolo možné usudzovať, že späťvzatie žaloby bolo podmienené predchádzajúcim správaním žalovanej. S ohľadom na ustanovenie § 256 ods. 1 CSP prislúcha za danej procesnej situácie náhrada trov konania protistrane, žalovanej. Tá však vo svojom súhlase so späťvzatím žaloby uviedla, že keďže k späťvzatiu došlo na základe vzájomnej dohody so žalobcom navrhuje, aby súd o trovách konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. Na základe uvedeného rozhodol odvolací súd tak, že stranám sporu náhradu trov konania nepriznal.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP. Podaním zo dňa 21. marca 2023 žalovaná navrhovala žalobu žalobkyne o zaplatenie zamietnuť a vzájomnou žalobou navrhla určiť neprijateľnosť zmluvných podmienok v zmluve o splátkovom úveru č. 5054166690 z 3. apríla 2014. Dovolateľka poukázala, že napriek neplatnosti súhlasu so späťvzatím žaloby, čo žalovaná prejavila aj následným písomným nesúhlasom so späťvzatím žaloby, uviesť, že predmetné konanie vedené na Okresnom súde Bardejov sp. zn. SK-3Csp/67/2021 pozostávalo z viacerých nárokov a to 1/ nároku na zaplatenie pohľadávky iniciovaného na základe žaloby zo strany žalobkyne a 2/ z nárokov na určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok iniciovaného na základe vzájomnej žaloby (protinávrhu) zo strany žalovanej. Pokiaľ ide o späťvzatie žaloby, tak žalobkyňa podaním pristúpila k späťvzatiu žaloby iba v časti konania o zaplatenie pohľadávky. Zo strany žalovanej nedošlo k späťvzatiu žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok. Napadnutým uznesením krajského súdu však došlo pripustením späťvzatia žaloby (v časti o zaplatenie) k zrušeniu všetkých výrokov rozsudku. (t. j. aj o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok), čo však nebolo obsahom podania, či už späťvzatia žaloby o zaplatenie alebo súhlasu so späťvzatím. Nemožno akceptovať prípadný názor, že žalovaná súhlasom so späťvzatím žaloby by zároveň vykonala úkon späťvzatia žaloby v časti konania o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, keďže v tomto prípade by neboli ani splnené procesné podmienky a to absencia súhlasu SLSP, a. s. so späťvzatím žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok. Je potrebné dodať, že porušenie práva na spravodlivý proces bolo zo strany súdu porušené aj tým, že jednotlivé listiny (návrh na späťvzatie žaloby a súhlas so späťvzatím žaloby) neboli doručené žalovanej resp. jej právnomu zástupcovi. Pokiaľ žalovaná podpísala listinu Súhlas so späťvzatím žaloby, bolo potrebné aby súd tieto listiny založené do súdneho spisu doručil strane v konaní, teda žalovanej resp. jej právnomu zástupcovi. Odvolací súd nevydal upovedomenie o verejnom vyhlásení rozhodnutia, ktoré by zverejnil na úradnej tabuli a v elektronickom súdnom spise. Odvolací súd a prvoinštančný súd úplne formalisticky pristúpil k späťvzatiu žaloby a zrušeniu celého rozsudku. Odvolací súd tak formalistickým prístupom najmä k vzájomnej žalobe porušil princíp zákazu denegatio iustitiae. Napadnuté rozhodnutie trpí zjavnou vadou zmatečnosti, pretože sa prieči základným zásadám civilného procesu. Dovolateľka navrhla, aby dovolací súd zrušil uznesenie krajského súdu a vec vrátil na ďalšie konanie, žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalobca sa k predmetnému dovolaniu vyjadril a navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalovanej zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Žalovaná vyvodzujúc z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala, že odvolací súd úplne formalisticky pristúpil k späťvzatiu žaloby a zrušeniu celého rozsudku okresného súdu.

6. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite),

v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

8. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

9. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

10. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

11. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho

súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

12. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu sa vysporiadalo so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami. Myšlienkový postup odvolacieho súdu je dostatočne vysvetlený s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Z uvedeného je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že podľa § 370 ods. 1, 2 CSP, ak je žaloba vzatá späť po rozhodnutí súdu prvej inštancie, ale skôr, ako rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia. Súd späťvzatie žaloby nepripustí, ak s tým protistrana z vážnych dôvodov nesúhlasí. Ak späťvzatie žaloby pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie a konanie zastaví. Žalobca v konaní uplatnil svoje dispozičné právo vo vzťahu k podanej žalobe a po rozhodnutí súdu prvej inštancie pristúpil k jej späťvzatiu. Procesné následky predvídané § 370 ods. 1, 2 CSP mohla žalovaná zvrátiť, ak by so späťvzatím nesúhlasila. Keďže žalovaná dňa 14. augusta 2023 vyjadrila svoj písomný súhlas so späťvzatím na základe dohody so žalobcom a výslovne navrhla zastavenie konania, odvolací súd držiak sa dikcie ustanovenia § 370 ods. 1, 2 CSP späťvzatie žaloby pripustil, zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a konanie zastavil.

13. Súhlas so späťvzatím žaloby zo dňa 14. augusta 2023 (č. l. 260-262) bol žalovanou podpísaný úradne osvedčený. Žalovaná potvrdila svoj úmysel vec mimosúdne uzavrieť. Na základe dohody žalovaná súhlasila so späťvzatím žaloby žalobcu v predmetnej veci a navrhla, aby odvolací súd toto späťvzatie žaloby žalobcu pripustil, zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a konanie zastavil v zmysle ustanovenia § 370 ods. 1 a § 370 ods. 2 CSP. Následne podaním zo dňa 27. októbra 2023 adresovaným Okresnému súdu Bardejov (doručeným 18. decembra 2023) žalovaná nesúhlasila so späťvzatím žaloby. Skutočnosť, že právny žalobca žalovanej bol v čase späťvzatia žaloby na dovolenke v zahraničí považuje dovolací súd za právne irelevantnú, nakoľko v danej veci komunikovala žalovaná a mimosúdne vyrovnanie dojednávala žalovaná so žalobcom a vyslovenie súhlasu so späťvzatím žaloby bol výlučným prejavom slobody vôle žalovanej. Žalovaná potvrdila svoj úmysel vec mimosúdne uzavrieť saj tým, že predmetnú dlžnú sumu vyplatila 22. augusta 2023.

14. Nad rámec (obiter dictum) dovolací súd poukazuje na to, že späťvzatie žaloby je jednostranný procesný úkon, ktorým žalobca prejavuje svoju vôľu nepokračovať ďalej v konaní úmyslom dosiahnuť jeho zastavenie bez meritórneho rozhodnutia. Žalobca týmto svojvoľne disponuje sporovým konaním ako celkom, prípadne niektorou jeho časťou. Súd je povinný dispozičný prejav vôle žalobcu rešpektovať a po späťvzatí žaloby pokračuje v konaní tak, aby bolo konanie bez ďalšieho prejednávania veci zastavené. Výnimkou z uvedeného pravidla predstavuje iba alternatíva, keď zastaveniu konania bráni kvalifikovaný nesúhlas žalovaného podľa § 146 ods. 1 CSP alebo absencia súhlasu žalovaného podľa § 146 ods. 2 CSP. V predmetnom prípade žalovaná potvrdila svoj úmysel uzavrieť vec súhlasom so späťvzatím žaloby úradne osvedčeným (č. l. 260-262), z ktorého vyplývalo, že navrhuje, aby odvolací súd späťvzatie žaloby žalobcu pripustil a zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a konanie zastavil v zmysle § 370 ods. 1 a § 370 ods. 2 CSP. Vzhľadom k tomu, že súd zastavil konanie na základe podaného späťvzatia žaloby so súhlasom žalovanej postupoval v zmysle ustanovenia podľa § 370 ods. 1 a § 370 ods. 2 CSP správne.

14.1. Jednotlivé tvrdenia žalovanej o neprijateľnosti zmluvných podmienok sú prostriedkami procesnej obrany v zmysle § 149 ods. 1 CSP. Vo všeobecnosti sa za skutkové tvrdenia považujú prostriedky procesného útoku (prezentované žalobcom) a prostriedky procesnej obrany (prezentované žalovanou), pričom sú súčasťou jednotlivých procesných úkonov sporových strán. Za skutkové tvrdenia možno považovať informácie o skutočnostiach významných pre rozhodnutie v spore a teda všetky podstatné a rozhodujúce skutkové okolnosti, z ktorých procesná strana vyvodzuje svoju taktiku (obranu alebo útok).

Žalovaná v rámci konania pred súdom prvého stupňa ako súčasť svojej procesnej obrany poukázala na neprijateľnosť zmluvných podmienok obsiahnutých v úverovej zmluve. Nie každý procesný prostriedok je teda vzájomnou žalobou. Návrh žalovanej na určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok nemožno v žiadnom prípade považovať za vzájomnú žalobu v zmysle ustanovenia § 147 ods. 1 CSP. Žalovaná si voči žalobcovi neuplatnila žiadny nárok na zaplatenie peňažnej pohľadávky, eventuálne nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. V predmetnom prípade ani zo žiadneho procesného úkonu súdu nevyplývalo, že by toto skutkové tvrdenie žalovanej súd posúdil ako vzájomnú žalobu. Návrh žalovanej na určenie neprijateľných zmluvných podmienok nie je vzájomnou žalobou v zmysle § 147 ods. 1 CSP, nie je možné, aby žalovaná s touto časťou predmetu disponovala a v tejto časti brala údajne podanú žalobu späť. Odvolací súd postupoval správne, keď uznesením pripustil späťvzatie žaloby, zrušil rozsudok prvého stupňa a konanie zastavil, nakoľko procesným úkonom žalobcu došlo k vyčerpaniu celého predmetu sporu a zároveň odpadáva týmto spôsobom aj zmysel určovania neprijateľnosti zmluvných podmienok, ktorú žiadala v konaní žalovaná.

15. Dovolací súd na uvedenom základe dospel k záveru, že žalovaná neopodstatnene namietala nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia nevyplýva. Dovolací súd preto dovolanie žalovanej odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. Dovolací súd dovolanie z hľadiska ďalších dovolacích námietok neposudzoval.

16. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.